

REGULAMIN EGZAMINÓW PSÓW TOWARZYSZĄCO-TROPIĄCYCH I i II stopnia

REGULAMIN

EGZAMINU PSA TOWARZYSZĄCO-TROPIĄCEGO I STOPNIA - PTT-I

Ćwiczenia:

Konkurencja A: PRACA WĘCHOWA		
1.	Ślad własny przewodnika, 450 kroków, 2 załamania, 3 przedmioty (5+5+5 punktów), wiek śladu 20 minut, czas wypracowania – 15 min.	60+15= 75 pkt.
2.	Rozpoznanie i aportowanie własnego przedmiotu spośród przedmiotów obcych	15 pkt.
3.	Szukanie i aportowanie zguby własnej	10 pkt.
RAZEM		100 pkt.
Konkurencja B: POSŁUSZEŃSTWO		
1.	Chodzenie przy nodze bez smyczy	20 pkt.
2.	Aportowanie własnego przedmiotu	20 pkt.
3.	„Siad” w marszu	20 pkt.
4.	„Waruj” w marszu, z przywołaniem	20 pkt.
5.	Pozostawianie psa w pozycji „waruj” przez 5 minut przy próbach odwracania uwagi	20 pkt.
RAZEM		100 pkt.
OGÓLEM		200 pkt.

Punktacja:

ocena doskonała	192-200
ocena bardzo dobra	180-191
ocena dobra	160-179
ocena dostateczna	140-159
ocena niedostateczna	0-139

Uwaga:

Do zdania egzaminu pies musi uzyskać minimum 70 pkt. w każdej z konkurencji – A i B.

Szczegółowy opis ćwiczeń:

Konkurencja A: PRACA WĘCHOWA

1. Ślad własny przewodnika

450 kroków, trzy odcinki proste, 2 załamania, 3 przedmioty, wiek śladu 20 minut – 5+5+5=15 (przedmioty) + 60 (ślad) = 75 pkt. Czas wypracowania – 15 minut

Rozkaz: *wąchaj – ślad*

Węszenie śladu własnego odbywa się na trasie o długości około 450 kroków, o dwóch załamaniach pod kątem prostym. Wiek śladu – 20 minut. Początek śladu należy zaznaczyć w widoczny sposób. Rozpoczynając układanie śladu, należy w punkcie wyjściowym stanąć bez ruchu na około 1 minuty. W czasie układania śladu nie wolno pociągać nogami, zatrzymywać się, deptać mocniej przy kładzeniu przedmiotu itp. Przewodnik kładzie na trasie trzy przedmioty, dobrze nasyczone własną wonią. Pierwszy przedmiot kładzie w połowie pierwszej prostej, drugi w połowie drugiej prostej, trzeci na końcu śladu. Przedmioty należy kłaść na ścieżce śladu, a nie obok. Położone przedmioty powinny być zbliżone kolorem do barwy

terenu i nie większe od wielkości portfela. Przedmioty należy pokazać sędziemu przed ułożeniem śladu.

Po ułożeniu śladu przewodnik wraca dużym łukiem do swojego psa i przygotowuje go do pracy węchowej. Tropienie śladu rozpoczyna się po upływie 20 minut od rozpoczęcia układania śladu.

Pies może pracować węchowo na lince o długości 10 m lub luzem (bez linki). W drugim przypadku przewodnik musi utrzymać dystans 10 m za psem. Linka ma być przymocowana do szerek lub łańcuszka.

Przewodnik przystępujący z psem do ćwiczenia powinien zameldować się sędziemu i poinformować go jak pies zachowuje się przy znalezionym przedmiocie: podejmuje go stojąc, siedząc lub aportuje, czy też zaznacza zatrzymując się przy nim w pozycji „stój”, „siad” lub „waruj”. Może być przemienne, ale zaznaczenie musi być jednoznaczne.

Na polecenie sędziego przewodnik doprowadza psa do punktu wyjściowego śladu i daje komendę *wąchaj – ślad*. Przy podstawie śladu należy dać dostateczną ilość czasu do nawęszania. Obwąchiwanie tabliczki oznaczającej podstawę śladu nie jest błędem.

Pies powinien podejmować ślad spokojnie, aby przewodnik mógł poruszać się za nim krokiem (nie biegiem). Linka nie powinna być napięta. Przewodnikowi wolno ruszyć za psem, gdy linka wyciągnie się na długość około 8 – 10 m.

Znaleziony przedmiot pies powinien podjąć lub wskazać bez rozkazu przewodnika. Gdy pies odnajduje przedmiot, przewodnik opuszcza linkę na ziemię i udaje się do psa. Podnosząc do góry rękę z przedmiotem daje znać sędziemu, że pies odnalazł właściwy przedmiot. Następnie kontynuuje pracę na śladzie, wypuszczając psa na całą długość linki. Błędem jest, jeśli pies idzie dalej z podjętym przedmiotem. Jeżeli przewodnik nie wypuszcza linki z ręki, to musi ona zwisać swobodnie. Zabronione jest używanie dodatkowych rzemieni obok linki. O sposobie prowadzenia linki decyduje przewodnik

Jeżeli pies opuści linię śladu i jest wstrzymywany przez przewodnika sędzia powinien nakazać przewodnikowi podążać za psem. Jeżeli pies powróci na ślad przy powtórnym zdarzeniu tego typu sędzia przerywa pracę na śladzie. Sędzia powinien przerwać pracę na śladzie, gdy przewodnik odejdzie od linii śladu na więcej niż długość linki nawet ukośnie do linii śladu, naciągnie psa do linii śladu oraz gdy pies samodzielnie nie podejmuje śladu. Możliwe jest, za zgodą sędziego, powtórzenie nawęszania, powoduje to jednak stratę 5 pkt.

Po zakończeniu pracy na śladzie przewodnik z psem zgłasza się do sędziego, pokazując przedmioty odnalezione przez psa, celem ich sprawdzenia.

2. Rozpoznanie (i aportowanie) własnego przedmiotu spośród przedmiotów obcych

Rozkazy: *wąchaj, wąchaj – aport, do mnie, daj, noga*

Przewodnik z psem podchodzi do sędziego i pokazuje przedmiot do rozpoznania. Na polecenie sędziego staje w odległości 5 kroków od miejsca, gdzie uprzednio rozłożono kilka podobnych przedmiotów. Wykonuje w tył zwrot, zostawia psa w pozycji siedzącej i kładzie własny przedmiot między rozłożone przedmioty o woni obcej. Następnie wraca do psa, wykonuje zwrot do rozłożonych przedmiotów i daje psu do nawęszania rękę lub własny przedmiot z rozkazem *wąchaj*. Po nawęszania na komendę *wąchaj – aport* wysyła psa w kierunku przedmiotów (może wskazać ręką kierunek). Pies powinien na komendę pobiec do leżących przedmiotów, obwąchać je, a po samodzielnym rozpoznaniu przynieść własny przedmiot na komendę *do mnie* i usiąść z nim przed przewodnikiem. Po odebraniu aportu komendą *daj*, po rozkazie *noga* pies powinien usiąść z lewej strony przy nodze przewodnika. Możliwe jest zaznaczenie przez psa znalezionego przedmiotu. Należy w takim przypadku stosować kryteria dotyczące znajdowania przedmiotów na śladzie. Spośród takiego odnalezienia nie powinien obniżać oceny.

3. Szukanie (i aportowanie) zguby własnej

Rozkazy: *szukaj – zguba, do mnie, daj, noga*

Przewodnik z psem bez smyczy idzie w kierunku wskazanym przez sędziego. Po przejściu 10 kroków przewodnik wypuszcza przedmiot w sposób niedostrzegalny dla psa i maszeruje dalej w linii prostej 50 kroków, zatrzymuje się, odwraca i daje psu nawęszyć swój ślad. Następnie komendą *szukaj – zguba* wysyła psa po zgubę. Pies powinien natychmiast udać się z powrotem po śladzie przewodnika, odnaleźć zgubę, podnieść ją i szybko wrócić do przewodnika na komendę *do mnie*, siadając przed nim. Po oddaniu aportu na komendę *noga* pies powinien usiąść przy lewej nodze przewodnika. Możliwe jest zaznaczenie znalezionej przedmiotu – patrz ćwiczenie nr2.

Konkurencja B: POSŁUSZEŃSTWO

1. Chodzenie przy nodze bez smyczy – 20 pkt.

Rozkazy: *równaj lub noga*

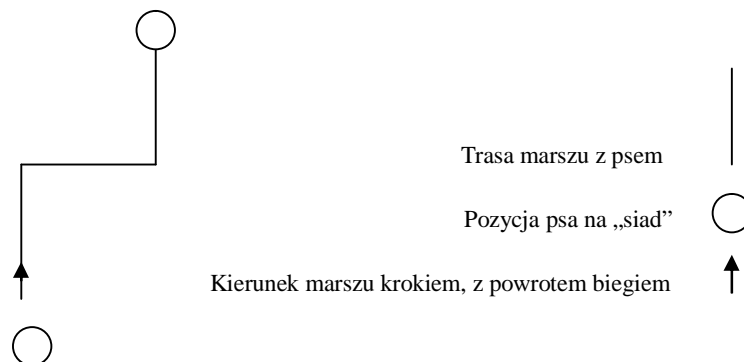
Po zameldowaniu się dwóch przewodników z psami i przeprowadzeniu przez sędziego próby zachowania się psów i kontroli tatuazu, jeden z przewodników odchodzi na wyznaczone miejsce, w którym pozostawia psa warującego, drugi przewodnik przyjmuje postawę zasadniczą z psem siedzącym przy nodze i rozpoczyna ćwiczenie. Zwalnia psa ze smyczy (przewiesza ją przez lewe ramię lub chowa do kieszeni) i maszeruje z nim około 30 kroków na oznaczonej trasie. Po przejściu 10 kroków wykonuje zwrot w prawo, po przejściu następnych 10 kroków – zwrot w lewo, po dalszych 10 krokach wykonuje zwrot w tył i zatrzymuje się. Pies powinien usiąść bez komendy.

Tą samą drogą wraca z psem niezbyt szybkim biegiem do pozycji wyjściowej, wykonując jak poprzednio wszystkie zwroty. Po przyjsciu do punktu wyjściowego wykonuje zwrot w tył, a pies przyjmuje bez komendy pozycje siedzącą. Pies powinien przez całe ćwiczenie iść lub biec przy nodze przewodnika. Przewodnik wykonuje ćwiczenie samodzielnie na wyznaczonej trasie. Wydawanie rozkazów dozwolone jest przy ruszaniu z miejsca i zmianie kierunku. Wpływanie na psa w innych sytuacjach spowoduje każdorazowo obniżenie oceny.

Na znak sędziego przewodnik z psem przechodzi przez grupę 2-4 osób wolno poruszających się, zatrzymuje się w środku tej grupy minimum 1 raz. Ćwiczenie kończy wychodząc z grupy. Zostawanie psa z tyłu, wyprzedzanie, odchodzenie od nogi jak również zwalnianie przewodnika przy zwrotach jest błędem.

Szkic

Chodzenia psa przy nodze przewodnika

2. Aportowanie własnego przedmiotu – 20 pkt.

Rozkazy: *aport, do mnie, daj, noga*

Na polecenie sędziego przewodnik wyrzuca przed siebie przedmiot własny (aport) na odległość około 10 kroków. Pies w tym czasie powinien siedzieć spokojnie bez smyczy przy nodze przewodnika. Na jednorazowy rozkaz słowny *aport* pies powinien szybko pobiec po wyrzucony przedmiot i podjąć go, na rozkaz *do mnie* natychmiast przynieść go i usiąść przed przewodnikiem. Po odebraniu aportu po komendzie „*daj*” przez przewodnika na rozkaz *noga* pies powinien usiąść przy lewej nodze.

W ćwiczeniu tym należy zwracać uwagę na dokładne aportowanie, wytrzymywanie, a także na niedokładne i błędne zachowanie się, jak zerwanie się, upuszczanie aportu na ziemię, bawienie się i gryzienie aportu itp.

3. „Siad” w marszu – 20 pkt.

Rozkaz: *siad*

Przewodnik z psem bez smyczy rusza przed siebie. Po co najmniej 10 krokach podaje komendę słowną *siad*, na którą pies powinien szybko usiąść, przy czym przewodnik nie może zmienić kroku, ani się obejrzeć. Po 20 dalszych krokach przewodnik zatrzymuje się i odwraca do psa. Na znak sędziego przewodnik wraca do psa i zajmuje miejsce po jego prawej stronie.

4. „Waruj” w marszu, z przywołaniem - 20 pkt.

Rozkazy: *waruj, do mnie, noga*

Przewodnik rusza prosto przed siebie dając psu komendę *noga*. Po co najmniej 10 krokach podaje komendę *waruj*, na którą pies powinien niezwłocznie zawarować. Bez jakiegokolwiek dalszego oddziaływania na psa i bez odwracania się przewodnik idzie dalej prosto jeszcze 20 kroków, odwraca się do psa i spokojnie staje. Na znak sędziego przewodnik przywołuje psa do siebie. Pies powinien szybko i radośnie podbiec do swojego przewodnika i usiąść blisko przed nim. Na komendę *noga* pies powinien usiąść przy lewej nodze przewodnika.

5. Pozostawanie psa w pozycji „waruj” przez 5 minut przy próbach odwracania uwagi – 20 pkt.

Rozkazy: *waruj, siad*

W ustalonym miejscu przewodnik daje psu rozkaz *waruj*, zostawia go odchodząc w linii prostej na odległość 30 kroków, następnie zatrzymuje się i odwraca do psa. Na polecenie sędziego wraca do psa, staje z jego prawej strony i daje rozkaz *siad*.

W czasie warowania nie wolno zostawiać żadnych przedmiotów przy psie.

Punkty karne za błędy popełnione przez psa i przewodnika w czasie ćwiczeń na egzaminie PTT-I

Konkurencja A: PRACA WĘCHOWA	
Ćwiczenie 1	60 + 15 = 75
Zła praca na śladzie: złe nawęszanie, niepokój, zabawa, częste krążenie na załamaniach, nieustanne zachęcanie przez przewodnika	do 10 pkt.
Zła praca na śladzie: powtórne nawęszanie podstawy śladu, silny niepokój, węszenie górnym wiatrem, praca szturmowa, załatwianie się, węszenie za myszami	5 -15 pkt.

Złe podjęcie lub zaznaczenie przedmiotu	do 4 pkt.
Za nie znalezienie przedmiotu na śladzie (za każdy przedmiot)	5 pkt.
Za podjęcie lub zaznaczenie przedmiotu nie położonego na śladzie przez deptacza	2 pkt.
Ćwiczenie 2	15 pkt
Powtórzenie ćwiczenia	5 pkt.
Podjęcie przez psa zwodniczego przedmiotu, puszczenie go i rozpoznanie właściwego	3 pkt.
Ćwiczenie 3	10 pkt
Podawanie rozkazu przy znalezionym przedmiocie	2 pkt.
Bawienie się, gryzienie lub wypuszczanie znalezionego przedmiotu	1-4 pkt.
Nie oddawanie przedmiotu na rozkaz <i>daj</i>	1-3 pkt.
Nie przyniesienie do przewodnika <u>podjętego</u> aportu	3 -5 pkt.
Konkurencja B: POSŁUSZEŃSTWO	
Ćwiczenie 1	20 pkt
Podczas chodzenia przy nodze pies wybiega do przodu, pozostaje w tyle lub odchodzi od nogi przewodnika	1-4 pkt.
Wydawanie podwójnych rozkazów lub używanie ich wielokrotnie (każdorazowo)	1 pkt.
Wpływanie na psa niedozwolonymi sposobami (doping)	1-5 pkt.
Załatwianie się przez psa w czasie ćwiczenia	2-5 pkt.
Dopasowywanie tempa marszu lub biegu przez przewodnika do tempa psa	1-2 pkt.
Inne błędy nie wymienione	1-5 pkt.
Ugryzienie osób będących w grupie lub ucieczka przed grupa	Dyskwalifikacja
Ćwiczenie 2	20 pkt
Podczas wyrzucania aportu pies bez rozkazu, samowolnie biegnie po aport	1-2 pkt.
Bawienie się, gryzienie lub wypuszczanie aportu	1-4 pkt.
Nie uchwycenie aportu za jego środek	1-2 pkt.
Nie oddawanie aportu na rozkaz <i>daj</i>	1-5 pkt.
Nie przyniesienie dokładnie aportu po pobiegnięciu i podjęciu go	5 - 10 pkt.
Pobiegnięcie do aportu lecz nie podjęcie go i nie przyniesienie do przewodnika lub odbiegnięcie z aportem	20 pkt.
Powtarzanie rozkazów – za każdy następny	2 pkt.
Inne błędy nie wymienione	1-5 pkt.
Ćwiczenie 3	20 pkt
Przyjęcie przez psa innej pozycji niż „siad”	do 10 pkt.
Ćwiczenie 4	20 pkt
Przyjęcie przez psa innej pozycji niż „waruj” (ale pies przyszedł do przewodnika)	do 10 pkt.
Ćwiczenie 5	20 pkt
Samowolna zmiana pozycji - każdorazowo	1 pkt.
Przemieszczanie się na inne miejsce, tarzanie	1-5 pkt.
Opuszczenie miejsca „siadu” lub „warowania” powyżej 10 kroków	20 pkt.

**REGULAMIN
EGZAMINU PSA TOWARZYSZĄCO - TROPIĄCEGO II STOPNIA
PTT - II**

KONKURENCJA A: Praca węchowa

1. Ślad obcy

60 minut, długość 900 kroków, 4 załamania, 4 przedmioty, 2 kąty ostre
ślad zwodniczy 15 min na ostatniej prostej

- ścieżka śladu

80 pkt.

- przedmioty (4x5 pkt.)

20 pkt.

	RAZEM	100 pkt.	
KONKURENCJA B: Posłuszeństwo			
1. Rewirowanie za przedmiotem o woni własnej		30 pkt.	
2. Chodzenie przy nodze bez smyczy		10 pkt.	
3. Wykonywanie rozkazów na odległość <i>siad</i> , <i>waruj</i> w trakcie biegania luzem w dowolnej kolejności		30 pkt.	
4. Zostawanie w pozycji <i>siad</i> i <i>waruj</i> z marszu i powrót do psa		20 pkt.	
5. Pozostawanie w pozycji <i>waruj</i> , gdy przewodnik jest w odległości 40 kroków		10 pkt.	
	RAZEM	100 pkt.	
	OGÓŁEM	200	pkt.

PUNKTACJA:

Ocena doskonała	192 – 200 pkt.
Ocena bardzo dobra	180 – 191 pkt.
Ocena dobra	160 – 179 pkt.
Ocena dostateczna	140 – 159 pkt.
Ocena niedostateczna	0 – 139 pkt.

Uwaga:

Do zdania egzaminu pies musi uzyskać minimum 70 pkt w każdej z konkurencji – A i B.

Przykładowe schematy ścieżek**KONKURENCJA A: Praca wężowa****1. ŚLAD OBCY**

60 minut, długość 900 kroków, 5 odcinków prostych, 4 załamania, 4 przedmioty, 2 kąty ostre, na ostatniej prostej ślad zwodniczy 15 min., czas wypracowania śladu 20 min

- wężenie śladu **80 pkt.**
  - cztery przedmioty (5 + 5 + 5 + 5) **20 pkt.**
- Rozkazy: „wączaj” lub „szukaj”

Ślad obcy, długości 900 kroków, leżący 60 min., mający cztery załamania, w tym 2 pod kątem prostym i dwa kątem ostrym ($30^\circ - 60^\circ$), 4 przedmioty. Sędzia nadzorując układanie śladu decyduje o jego kształcie, w zależności od ukształtowania terenu. Układane ślady muszą być różnych kształtów. Nie może być tak, że np. przy każdym śladzie poszczególne zwroty i przedmioty występują w tej samej odległości. Podstawa musi być dobrze oznaczona

tabliczką wbiją z lewej strony punktu wyjścia. Na podstawie śladu deptacz stoi 1 min., potem wchodzi na ślad normalnym krokiem, pierwszy przedmiot kładzie po co najmniej 50 krokach na drugiej prostej, drugi przedmiot w środku trzeciej, trzeci na czwartej prostej, czwarty na końcu śladu. Przedmioty kładzione są przez deptacza w marszu, bez zatrzymywania. Po położeniu ostatniego przedmiotu deptacz idzie jeszcze kilka kroków w linii śladu normalnym krokiem, by następnie wrócić z dala od układanego śladu.

Po 15 min. od początku układania śladu inny deptacz układa ślad zwodniczy przecinający ostatnią prostą.

Pies może pracować na śladzie na 10 m lince lub luzem. Oba sposoby są jednakowo oceniane. Jeżeli przewodnik nie ukończy pracy na śladzie w czasie 20 minut, sędzia przerywa pracę.

Postanowienia wykonawcze

Przed układaniem śladu deptacz pokazuje przedmioty sędziemu lub osobie odpowiedzialnej za układanie śladu. Przedmioty muszą być dobrze przesycone zapachem deptacza, musi on je trzymać w kieszeni nie krócej niż 30 min. Przedmioty mają mieć rozmiary: długość 10 cm, szerokość 2 – 3 cm, grubość 0,5 – 1 cm.

Wszystkie przedmioty należy oznaczyć numerami startowymi śladu, na którym będą kładzione.

Przewodnik z psem nie mogą obserwować układania śladu. Dla zachowania jednolitości zapachu na śladzie deptacz nie może zatrzymywać się, szurać nogami, a przedmioty powinien kłaść na samej ścieżce śladu, a nie obok.

Po wywołaniu przewodnik melduje się u sędziego z psem gotowym do pracy węchowej i zgłasza sposób zachowania się psa przy przedmiotach – podejmuje czy zaznacza. Połączenie tych dwóch sposobów jest błędem. Sędzia sprawdza tatuaż psa. Na znak sędziego pies jest powoli i spokojnie doprowadzany do podstawy i wypuszczany na ślad. Przed pracą na śladzie, w czasie nawęszania i pracy należy unikać przymusu. Na podstawie śladu należy dać psu dostateczną ilość czasu na nawęszenie zapachu. Należy unikać wszystkiego, co wywoła u psa nadmierne pobudzenie i szturmową pracę na śladzie. Pies powinien pracować na śladzie powoli, z nosem przy ziemi. Gdy pies wyjdzie na ślad, przewodnik stoi w miejscu wypuszczając stopniowo luźną linkę aż do odejścia psa na odległość 10 m. W czasie pracy na śladzie przewodnik zachowuje odległość 10 m również wtedy, gdy pies pracuje luzem.

Gdy pies znajdzie przedmiot, musi go bez pomocy przewodnika natychmiast, przekonywująco zaznaczyć lub podjąć. Przy podejmowaniu przedmiotu pies może stać, usiąść lub przyjść do przewodnika. Wyjście z przedmiotem do przodu, jak również podejmowanie przedmiotu warując jest błędem. Pies może zaznaczać przedmioty warując, siedząc lub stojąc. Po znalezieniu przez psa przedmiotu, przewodnik kładzie linkę na ziemię i idzie natychmiast do psa. Znaleziony przedmiot pokazuje sędziemu podnosząc go w ręce do góry. Od tego punktu na znak sędziego przewodnik kontynuuje ze swoim psem pracę na śladzie, postępując podobnie jak przy wyjściu z podstawy śladu. Po ukończeniu pracy na śladzie należy okazać znalezione przedmioty sędziemu. Dozwolone jest, aby przewodnik udał się w kierunku psa, który podjął przedmiot. Błędem jest wyjście psa do przodu z podjętym przedmiotem.

Linka ma być przymocowana do szorek lub łańcuszka. Możliwość pracy bez linki zostaje zachowana. Używanie dodatkowych rzemieni jest zabronione. Sposób prowadzenia linki zostawia się przewodnikowi. Obwąchanie tabliczki oznaczającej podstawę śladu nie jest błędem.

Jeżeli pies opuści linię śladu i jest wstrzymywany przez przewodnika, sędzia nakazuje przewodnikowi podążać za psem. Przy powtórnym tego typu zdarzeniu, o ile pies wróci na ślad, następuje przerwanie pracy na śladzie. Sędzia powinien przerwać pracę na śladzie, gdy

przewodnik odszedł od linii śladu na więcej niż długość linki nawet w linii ukośnej, naciągnął psa do linii śladu oraz gdy pies samodzielnie nie podejmuje śladu.

KONKURENCJA B: Posłuszeństwo

2. REWIROWANIE ZA PRZEDMIOTEM O WONI WŁASNEJ

30 pkt.

Rozkazy: „rewir”, „szukaj”

Przedmiot o wymiarach 10x3x1 cm, przesycony wonią przewodnika, zostaje podrzucony na pole o wymiarach minimum 50x50 m. Dla wyróżnienia tego obszaru z reszty terenu należy jego cztery narożniki oznaczyć tyczkami. Podrzucający przedmiot nie może wejść na pole ćwiczenia. Pies i przewodnik nie widzą miejsca podrzucenia. Przedmiot nie może w istotnym stopniu różnić się kolorem od podłoża, ani wystawać ponad pokrycie terenu. Przed rozpoczęciem ćwiczenia przewodnik daje psu do nawęszenia drugi, podobny przedmiot przesycony wonią własną. Nawęszenie może być dokonane z ziemi lub z ręki. Przewodnik decyduje, w którym miejscu na wskazanym przez sędziego boku pola rozpocznie z psem rewirowanie. Przewodnik decyduje również o kierunku swojego marszu przez pole, ważne jest by doszedł do przeciwległego boku pola po linii prostej, a pies skutecznie wykonał rewirowanie pola i znalazł przedmiot. Czas na znalezienie przedmiotu – 5 minut. Ocenę należy obniżyć za powracanie psa w tę część pola, na której już był. Pies może być przez przewodnika zachęcany do pracy. Jeżeli pies znalazł przedmiot powinien go jednoznacznie wskazać. Może to zrobić stojąc, siadając lub warując, względnie podnosząc go stojąc lub siedząc. Dawanie głosu przy wskazywaniu przedmiotu nie jest błędem, ale nie jest pożądane. Zaaportowanie przedmiotu jest niepożądane. Jeżeli pies tak robi całe ćwiczenie można ocenić maksimum na ocenę dostateczną.

Ćwiczenie należy ocenić na ocenę niedostateczną, jeżeli pies nie znajdzie przedmiotu w czasie 15 minut.

3. CHODZENIE PRZY NODZE BEZ SMYCZY

10 pkt.

Rozkazy: „równaj” lub „noga”

Po zameldowaniu się dwóch przewodników z psami, jeden odchodzi na wyznaczone miejsce, w którym pozostawia psa warującego. Drugi przewodnik przyjmuje postawę zasadniczą z psem siedzącym przy nodze i rozpoczyna ćwiczenie. Zwalnia psa ze smyczy (przewiesza ją przez lewe ramię lub chowa do kieszeni) i maszeruje z psem przy nodze około 30 kroków na oznaczonej trasie. Po przejściu 10 kroków wykonuje zwrot w prawo, po przejściu następnych 10 kroków – zwrot w lewo, po dalszych 10 krokach wykonuje zwrot w tył i zatrzymuje się. Pies powinien usiąść bez komendy. Tą samą drogą wraca z psem wolnym biegiem do pozycji wyjściowej, wykonując jak poprzednio wszystkie zwroty. Po przyjsciu do punktu wyjściowego wykonuje zwrot, a pies przyjmuje bez komendy pozycje siedzącą. Pies powinien przez cały czas ćwiczenia iść lub biec przy nodze, nie wysuwając barku poza kolano przewodnika. Przewodnik wykonuje ćwiczenie samodzielnie na wyznaczonej trasie. Wydawanie rozkazów dozwolone jest przy ruszaniu z miejsca, zmianie kierunku i tempa marszu. Wpływanie na psa innymi sposobami powoduje każdorazowo obniżenie oceny. Na znak sędziego przewodnik z psem przechodzi przez grupę 2 – 4 osób wolno poruszających się, zatrzymuje się w środku tej grupy co najmniej jeden raz. Ćwiczenie kończy wychodząc z grupy. Zostawianie psa z tyłu, wyprzedzanie, odchodzenie od nogi jak również zwalnianie przewodnika przy zwrotach jest błędem.

Punkty karne:

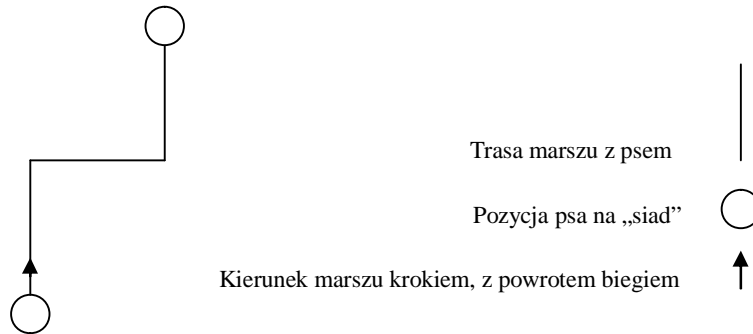
A. Podczas chodzenia psa przy nodze, wybiega on do przodu, pozostaje w tyle lub odchodzi

od nogi przewodnika	1 – 4 pkt.
B. Wydawanie podwójnych rozkazów lub używanie ich wielokrotnie	każdorazowo 1 pkt.
A. Wpływanie na psa niedozwolonymi sposobami (doping), Załatwianie się w czasie ćwiczeń oraz inne błędy nie wymienione	1 – 5 pkt 2 – 5 pkt.
D. Przewodnik dopasowuje swój marsz lub bieg do tempa psa	1 - 2 pkt.
E. Ugryzienie osób będących w grupie lub ucieczka przed grupą	dyskwalifikacja

Szkic

Chodzenia psa przy nodze przewodnika

1. WYKONYWANIE ROZKAZÓW SIAD I WARUJ NA ODLEGŁOŚĆ 30 pkt.

Rozkazy: „siad” lub „waruj” (15 + 15 pkt.)

Przewodnik chodzi z psem na teren ćwiczeń. Na znak sędziego daje hasło do odbiegnięcia od nogi. Możliwe jest użycie dodatkowego bodźca do skłonienia psa do oddalenia się od przewodnika, np. rzucenie zabawki, piłki, osoba towarzysząca itp. – oceniane jest zachowanie psa po wydaniu komendy „siad” i „waruj”. Minimalna odległość, z której pies musi wykonać rozkazy wynosi 20 kroków. Na znak sędziego przewodnik daje psu komendę „siad”, która pies powinien bezzwłocznie wykonać (czas do 1 sek.). Zachowanie wobec ewentualnej zabawki nie ma znaczenia dla oceny. Powtórzenie hasła powinno spowodować obniżenie oceny o 1 pkt., podwójna komenda – 1 pkt karny. Jeżeli pies przyjmie inną pozycję powinien otrzymać 4 pkt. karne. Przewodnik może dodatkowym hasłem, np. imieniem psa, zwrócić uwagę na siebie bez punktów karnych. Ocenie podlega wykonanie komendy oraz wytrzymanie w tej pozycji przez 15 sekund. Po tym czasie na znak sędziego pies może być zawołany do nogi lub przewodnik może dojść do psa. Zachowanie psa w tym czasie nie podlega ocenie.

Analogicznie przeprowadza się ćwiczenie z wykonaniem komendy „waruj”.

2. ZOSTAWIANIE W POZYCJI SIAD I WARUJ Z MARSZU I POWRÓT DO PSA 20 pkt.

Rozkazy: „siad”, „waruj” (10 + 10 pkt.)

Przewodnik z psem bez smyczy rusza przed siebie. Po co najmniej 10 krokach podaje słowną komendę „siad”, na którą pies ma szybko usiąść, przy czym przewodnik nie może zmieniać kroku, ani się obejrzeć. Po dalszych 30 krokach przewodnik zatrzymuje się i odwraca do psa. Na znak sędziego przewodnik wraca do psa i zajmuje miejsce po jego prawej stronie. Jeżeli pies zamiast usiąść zawaruje lub stanie zostaje mu odjętych do 5 pkt. Następnie przewodnik rusza znów prosto przed siebie podając psu komendę „noga”. Po co najmniej 10 krokach podaje komendę „waruj”, na którą pies ma natychmiast zawarować. Bez jakiegokolwiek dalszego oddziaływania na psa i bez odwracania się przewodnik idzie dalej prosto jeszcze 30 kroków, zatrzymuje się, odwraca do psa i spokojnie staje. Na znak sędziego przewodnik wraca do psa. Jeśli pies zamiast zawarować usiadł lub stanął zostaje mu odjętych do 5 pkt.

3. WAROWANIE PRZY ODWRACANIU UWAGI**10 pkt.**

Rozkazy: „waruj”, „siad”

Przewodnik daje psu rozkaz „waruj”, zostawia psa w ustalonym miejscu, następnie odchodzi w linii prostej na odległość 40 kroków, zatrzymuje się i odwraca do psa. Przewodnik powinien stać bez ruchu i nie może wpływać gestami ani słowami na pozostawionego psa. Po ukończeniu ćwiczenia, na polecenie sędziego, przewodnik wraca do psa, staje z jego prawej strony i daje rozkaz „siad”. W czasie warowania nie wolno pozostawiać żadnych przedmiotów przy psie.

Niespokojne zachowanie się przewodnika, jak również inna ukryta pomoc i zbyt wczesne podniesienie się psa przy podejściu przewodnika są błędne. Jeśli pies wstanie lub usiądzie, ale pozostanie w miejscu warowania, otrzymuje część punktów. Jeśli pies oddali się z miejsca warowania o ponad 3 metry przed zakończeniem ćwiczeń przez drugiego psa, to otrzymuje 0 pkt. z warowania. Jeśli natomiast opuści swoje miejsce po zakończeniu przez drugiego psa ćwiczeń otrzymuje część pkt., jeżeli pod koniec ćwiczenia wychodzi naprzeciw idącemu do niego przewodnikowi, to można mu odjąć do 3 pkt.

REGULAMIN ZAWODÓW PSÓW TOWARZYSZĄCYCH

1. Chodzenie psa przy nodze przewodnika	30 pkt.
2. Pozostawianie psa w pozycji siad i przywołanie <i>do mnie</i> i <i>do nogi</i>	15 pkt.
3. Aportowanie i przyniesienie aportu, drewnianego „kozyłka” <i>do mnie</i> i <i>do nogi</i>	30 pkt.
4. Rozpoznawanie i przyniesienie własnego „kozyłka” wśród „kozyłków” obcych	30 pkt.
5. Pozostawienie psa w pozycji siedzącej i wykonanie rozkazów słownych lub optycznych – <i>waruj</i> , <i>siad</i> , <i>stój</i>	15 pkt.
6. Bieganie na komendę i przywołanie do nogi na rozkaz słowny lub optyczny	20 pkt.
7. Pozostawienie psa w marszu w pozycji <i>siad</i> , <i>stój</i> , <i>waruj</i> i przywołanie do nogi przewodnika na rozkaz słowny lub optyczny	30 pkt.
8. Dawanie głosu przez psa na rozkaz słowny lub optyczny	10 pkt.
9. Pozostawianie psa w pozycji <i>siad</i> przy próbach odwracania uwagi	10 pkt.
10. Pozostawianie psa w pozycji <i>waruj</i> przy próbach odwracania uwagi	10 pkt.
RAZEM	200 pkt.

PUNKTACJA:

Ocena doskonała	192 – 200 pkt.
Ocena bardzo dobra	180 – 191 pkt.
Ocena dobra	160 – 179 pkt.
Ocena dostateczna	140 – 159 pkt.
Ocena niedostateczna	0 – 139 pkt.

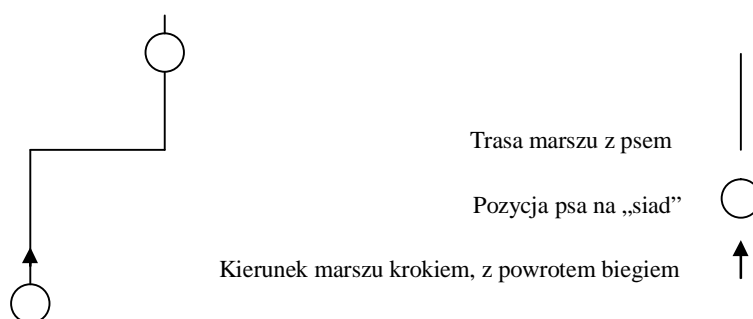
1. CHODZENIE PSA PRZY NODZE BEZ SMYCZY**30 pkt.**

Krokiem 15 pkt., biegiem 15 pkt.
Rozkazy: „równaj” lub „noga”

Po zameldowaniu się dwóch przewodników z psami i przeprowadzeniu przez sędziego próby zachowania się psów i kontroli tatuazu, jeden z przewodników odchodzi na wyznaczone miejsce, w którym pozostawia psa w pozycji siedzącej (ćwiczenie nr 9), drugi przewodnik przyjmuje postawę zasadniczą z psem siedzącym przy nodze i rozpoczyna ćwiczenie. Zwalnia psa ze smyczy (przewiesza ją przez lewe ramię lub chowa do kieszeni) i maszeruje z psem przy nodze około 45 kroków na oznaczonej trasie. Po przejściu 15 kroków wykonuje zwrot w prawo, po przejściu następnych 15 kroków – zwrot w lewo, po dalszych 15 krokach wykonuje zwrot w tył i zatrzymuje się, pies siada. Tą samą drogą wraca z psem niezbyt szybkim biegiem do pozycji wyjściowej, wykonując jak poprzednio wszystkie zwroty. Po przyjsciu do punktu wyjściowego wykonuje w tył zwrot, a pies przyjmuje bez komendy pozycje siedzącą. Pies przez całe ćwiczenie ma iść lub biec przy nodze przewodnika, nie wysuwając barku poza jego kolano. Przewodnik wykonuje ćwiczenie samodzielnie na wyznaczonej trasie. Wydawanie rozkazów dozwolone jest przy ruszaniu z miejsca, zmianie kierunku i tempa ruchu. Wpływanie na psa innymi metodami powoduje każdorazowo obniżenie oceny. Na znak sędziego przewodnik z psem przechodzi przez grupę 2 – 4 osób wolno poruszających się, zatrzymuje się w środku tej grupy jeden raz. Ćwiczenie kończy wychodząc z grupy. Zostawianie psa z tyłu, wyprzedzanie, odchodzenie od nogi, jak również zwalnianie przewodnika przy zwrotach jest błędem.

7

Szkic Chodzenia psa przy nodze przewodnika

2. POZOSTAWIENIE PSA W POZYCJI SIAD I PRZYWOŁANIE „DO MNIE” I „DO NOGI”

15 pkt.

Rozkazy: „siad”, „do mnie”, „noga” lub znak optyczny (wzrokowy)

Na polecenie sędziego przewodnik pozostawia psa w pozycji siedzącej, odchodzi od niego na odległość 15 kroków, zatrzymuje się i wykonuje zwrot do psa. Na znak sędziego rozkazem słownym „do mnie” lub znakiem optycznym przywołuje psa. Pies powinien podbiec i usiąść przed przewodnikiem, który następnie przywołuje go do nogi. Pies powinien przyjąć na rozkaz „noga” pozycję siedzącą przy lewej nodze. Pies może obejść przewodnika lub obrócić się przed nim.

3. APORTOWANIE I PRZYNIESIENIE APORTU DREWNIANEGO „KOZIOŁKA”

30 pkt.

Rozkazy: „aport”, „do mnie”, „daj”, „noga”

Na polecenie sędziego przewodnik wyrzuca przed siebie „koziołek” na odległość około 10 kroków. Pies w tym czasie powinien siedzieć spokojnie bez smyczy przy nodze przewodnika. Na jednorazowy słowny rozkaz „aport” powinien szybko pobiec po wyrzuconego „koziołka” i podjąć go, na rozkaz „do mnie” natychmiast przynieść aport najkrótszą drogą i usiąść przed przewodnikiem. Po odebraniu aportu przez przewodnika na rozkaz „noga” pies powinien usiąść przy lewej nodze. W ćwiczeniu tym należy zwracać uwagę na dokładne aportowanie, wytrzymywanie, a także na niedokładne i błędne zachowanie się, jak: zrywanie się, upuszczanie aportu na ziemię, bawienie się, gryzienie aportu itp.

Aportowanie z ziemi wykonuje się jednym z aportów przygotowanych (nowych) przez organizatora w trzech wagach 200g, 400g, 600g, według uznania przewodnika.

Po odebraniu od psa przewodnik powinien trzymać aport w prawej ręce opuszczonej w dół.

4. ROZPOZNAWANIE I WYSZUKANIE WŁASNEGO APORTU SPOŚRÓD APORTÓW OBCYCH **30 pkt.**

Rozkazy: „wączaj”, „wączaj aport”, „do mnie”, „noga”

Na polecenie sędziego przewodnik staje w odległości 5 kroków od miejsca gdzie uprzednio rozłożono 5 – 7 „koziołków”. Wykonuje w tył zwrot, zostawia psa w pozycji siedzącej i kładzie własnego „koziołka” między rozłożone. Następnie wraca do psa, wykonuje zwrot do rozłożonych przedmiotów i daje psu rękę do nawęsznienia z rozkazem *wączaj*. Po nawęsznieniu na komendę „wączaj-aport” wysyła psa w kierunku przedmiotów (może wskazać kierunek ręką). Pies powinien na komendę pobiec do leżących przedmiotów, obwąchać je, a po samodzielnym rozpoznaniu przynieść własny „koziołek” na komendę *do mnie* i usiąść z nim przed przewodnikiem. Po odebraniu aportu (komenda *daj*), na rozkaz *noga* pies siada z lewej strony przy nodze przewodnika. (Patrz ćwiczenie nr 3 – aportowanie).

5. POZOSTAWIENIE PSA W POZYCJI SIEDZĄCEJ I WYKONANIE ROZKAZÓW SŁOWNYCH LUB OPTYCZNYCH „WARUJ”, „SIAD”, „STÓJ” (5+5+5) **15 pkt.**

Rozkazy: „waruj”, „siad”, „stój”

Przed wykonaniem ćwiczenia przewodnik zgłasza sędziemu sposób podawania poleceń słownych lub optycznych. Następnie pozostawia psa w pozycji siedzącej i odchodzi na wprost 15 kroków. Po zatrzymaniu się wykonuje w tył zwrot i na każdorazowy znak sędziego podaje psu rozkaz *waruj*, *siad*, *stój* (bez zmiany kolejności). Po wykonaniu przez psa wymienionych ćwiczeń przewodnik wraca do psa. Stojący pies siada po komendzie *siad*.

6. BIEGANIE NA KOMENDĘ I PRZYWOŁYWANIE „DO NOGI” NA ROZKAZ SŁOWNY LUB OPTYCZNY **20 pkt.**

Rozkazy: „biegaj”, „noga”

Pies siedzi przy nodze przewodnika. Zaczynają maszerować i po około 10 krokach na rozkaz *biegaj* pies oddala się (przewodnik może wskazać kierunek ręką), po poleceniu sędziego na rozkaz *noga* pies wraca do nogi. Pies musi odbiec na co najmniej 10 m. Przewodnik może zawołać psa stojąc lub idąc. Jeżeli przewodnik woła psa idąc, po dojściu psa zatrzymuje się a pies siada.

7. POZOSTAWIANIE PSA W MARSZU W POZYCJI SIAD, STÓJ, WARUJ I PRZYWOŁANIE DO NOGI PRZEWODNIKA NA ROZKAZ SŁOWNY LUB OPTYCZNY

30 pkt. (10 + 10 + 10)

Rozkazy: „siad”, „stój”, „waruj”, „noga”

Na polecenie sędziego, przewodnik idzie z psem przy nodze w linii prostej. Po przejściu 10 kroków podaje komendę „siad” pozostawiając psa na miejscu i odchodzi od niego na odległość 10 kroków, następnie nie zatrzymując się wydaje rozkaz słowny „noga”. Kolejne ćwiczenia wykonuje w podobny sposób. Całe ćwiczenie kończy się zatrzymaniem przewodnika w postawie zasadniczej z psem siedzącym przy nodze.

Do błędów zalicza się zmiana pozycji, samowolne podchodzenie do przewodnika, nie przyjęcie wymaganej pozycji, odwrócenie się przewodnika do psa.

8. DAWANIE GŁOSU PRZEZ PSA NA ROZKAZ SŁOWNY LUB ZNAK OPTYCZNY

10 pkt. (5+5)

Rozkazy: „głos”, „waruj”

Pies bez smyczy siedzi obok przewodnika. Na polecenie sędziego przewodnik daje psu rozkaz słowny lub optyczny „głos”. Pies powinien natychmiast zaszczekać, a następnie na rozkaz „waruj” – zawarować.

Jeżeli na jednorazowy rozkaz słowny lub optyczny pies nie zaszczeka obniża mu się ocenę o 5 pkt. Wolno tylko raz powtórzyć komendę.

9. POZOSTAWIENIE PSA W POZYCJI SIEDZĄCEJ PRZY PRÓBACH ODWRÓCENIA UWAGI

10 pkt.

Rozkaz: „siad”

Przewodnik udaje się na wyznaczone miejsce, wydaje rozkaz „siad” i odchodzi od niego na odległość 20 kroków, po czym zatrzymuje się i odwraca do psa. Przewodnik powinien stać spokojnie w postawie zasadniczej i nie może wpływać na psa gestami ani słowami. Na polecenie sędziego po upływie 2 minut wraca do psa, staje z jego prawej strony i wykonuje ćwiczenie nr 10.

10. POZOSTAWIENIE PSA W POZYCJI WARUJĄCEJ PRZY PRÓBACH ODWRÓCENIA UWAGI

10 pkt.

Rozkazy: „waruj”, „siad”

Przewodnik daje psu rozkaz „waruj”, zostawia w ustalonym miejscu, następnie odchodzi w linii prostej na odległość 20 kroków, zatrzymuje się i odwraca do psa. Przewodnik powinien stać bez ruchu w postawie zasadniczej i nie może wpływać gestami ani słowami na pozostawionego psa. Po ukończeniu ćwiczenia przewodnik wraca do psa, staje z jego prawej strony i daje rozkaz „siad”. W czasie warowania nie wolno pozostawiać żadnych przedmiotów przy psie.

PUNKTY KARNE ZA BŁĘDY POPEŁNIONE PRZEZ PSA I PRZEWODNIKA W CZASIE ĆWICZEŃ NA MPPT

Podczas chodzenia przy nodze pies wybiega do przodu lub pozostaje w tyle oraz odchodzi od nogi przewodnika	1 – 4
Wydawanie podwójnych rozkazów lub używanie ich wielokrotnie - każdorazowo	2

Wpływanie na psa niedozwolonymi sposobami (doping), załatwianie się w czasie ćwiczeń	1 – 5
Samowolna zmiana pozycji w czasie zostawania - każdorazowo	1
W czasie ćwiczeń z posłuszeństwa pies nie wykonał rozkazu lecz pobiegł do innych psów (zwierząt) i na trzykrotny rozkaz nie wrócił do przewodnika	Zakończenie ćwiczeń
Opieszale przychodzenie do przewodnika	1 – 5
W czasie ćwiczeń pies zatrzymuje się i myszkuje po ziemi	2 – 5
Podczas ćwiczenia pozostawania pies podchodzi do przodu, przemieszcza się, tarza itp.	1 – 5
Ugryzienie człowieka przy przechodzeniu przez grupę lub ucieczka przed grupą	Dyskwalifikacja
Opieszale wykonywanie ćwiczeń	1 – 3
Opuszczenie miejsca siadu lub warowania powyżej 10 kroków	10
Przewodnik usiłuje zatuszować swoim zachowaniem niepożądane manewry psa, np. wolne tempo, niedokładność na zwrotach, dalekie siadanie przy ćwiczeniu „do mnie” itp.	2 – 5
Powtórzenie dawania głosu	5
Podczas wyrzucania aportu pies bez rozkazu samowolnie biegnie po aport	1
Bawienie się, gryzienie lub wypuszczanie aportu	1 – 5
Nie chwycenie aportu za jego środek	1 – 2
Pies pobiegł, podjął aport i nie przyniósł go dokładnie do przewodnika	10 – 15
Pies pobiegł do aportu lecz go nie podjął i nie przyniósł lub podjął i odbiegł	30
Pies na rozkaz „daj” nie oddaje aportu	1 – 3
Powtórzenie ćwiczenia rozpoznania własnego przedmiotu	10
Podjęcie przez psa zwodniczego przedmiotu, porzucenie go i rozpoznanie właściwego	3
Inne błędy nie wymienione	1 - 5